

Árva Máté

hallgató, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

A Digitális Egységes Piaci Stratégia szerződési jogi hatásai a magyar polgári jogra

Debreceni Jogi Műhely, 2017. évi (XIV. évfolyam) 3-4. szám (2017. december 30.)

DOI 10.24169/DJM/2017/3-4/8

Bevezetés

Jelen tanulmányban az Európai Bizottság által 2015-ben bemutatott Digitális Egységes Piaci Stratégia keretében a szerződési jog egységesítése céljából kiadott két irányelvjavaslatban megjelenő szerződésszerűség jogi kategóriát vizsgálom. Ezen vizsgálódás indokát az adja, hogy a szerződésszerűség pontos tartalmi kereteit illetően joggal merülhetnek fel kérdések, ugyanis a magyar polgári jogban nem található rá konkrét definíció. A tanulmányban az irányelvjavaslatok szerződésszerűség meghatározására tekintettel ismertetem a szerződésszerűséghez tartozó egyes elemeket, majd kísérletet teszek a jogintézmény fogalmi körülhatárolására, továbbá vizsgálom a szerződésszerűség magyar polgári jogba történő integrálásának a szükségességét, és végül ehhez kapcsolódóan felvázolok egy lehetséges, jövőbeli jogalkotási koncepciót.

1. Mit jelent a Digitális Egységes Piac?

1.1. A digitalizáció és a Digitális Egységes Piac jelentősége

A XX. század második felétől egy olyan elképesztő gyorsasággal fejlődő és folyamatosan megújuló jelenség hatja át a világot, amely a történelem folyamán korábban nem volt tapasztalható: ez a jelenség a digitalizáció, amely az egyén mindennapi tevékenységén túl forradalmasítja a gazdaságot is, számos növekedési, terjeszkedési lehetőséget és új értékesítési formákat biztosítva a vállalkozásoknak, a fogyasztóknak pedig korábban elérhetetlennek tűnő termékekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférést nyújt. Mindemelllett az Európai Unió hivatalos céljai között is prioritást élvező versenyképesség növekedéséhez is hozzájárulhat.¹ A digitalizációban rejlő potenciál koránt sincs még teljesen kihasználva, ennek egyik komoly oka a digitális kereskedelemmel szemben, a piaci szereplők oldaláról fennálló szkepticizmus. Jelentős probléma, hogy a fogyasztókat gyakran az áruval való fizikai kontaktus hiánya miatt érzett bizonytalanság tántorítja el egy elektronikus úton lezajló adásvételi szerződés megkötésétől. A vállalkozások szemszögéből nézve ugyanúgy találhatunk elbizonytalanító tényezőket. A bonyolult jogi környezet, a magas költségek, a szakértelem hiánya akadályozhatják meg elsősorban a kis- és középvállalkozásokat abban, hogy megjelenjenek online felületeken, és ezáltal növelhessék versenyképességüket.

Ezek a gondolatok vezérelhették az uniós döntéshozókat is, amikor megalkották a Digitális Egységes Piaci stratégiát, amelyről a következőképpen nyilatkozott *Jean Claude Juncker*, az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) elnöke: „*Azt akarom (...), hogy Európa-szerte minden fogyasztó a lehető legjobban járjon és minden vállalkozás a lehető legszélesebb piacot tudja elérni. Pontosan egy évvel ezelőtt azt ígértem, hogy egyik kiemelt prioritásom lesz a teljes mértékben megvalósuló digitális egységes piac. Ma beváltjuk ezt az ígéretet.*”²

¹ Tattay Levente: Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 43.

² Európai Bizottság – Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. május 6. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_hu.htm, (2016. 08. 03.)

1.2. A Digitális Egységes Piaci Stratégia célkitűzései

A Digitális Egységes Piaci Stratégia (továbbiakban: Stratégia) lényege, hogy továbbfejlessze, kiterjessze az Unió digitális gazdaságát. A Bizottság által 2015. május 6-án közzétett Stratégia három alappillérré épül: 1. az online termékekhez való hozzájutás megkönnyítése mind a fogyasztók, mind a vállalkozók számára, 2. a digitális hálózatok és szolgáltatások terjeszkedésének támogatása, 3. az uniós digitális gazdaság növekedésének elősegítése. Ez a három fő szempont számos további jogalkotási és nem jogalkotási intézkedést foglal magában.³

Ahhoz, hogy a piaci szereplők gördülékenyebben és akadálymentesen hozzáférhessenek az online javakhoz, a Stratégia a határon átnyúló online értékesítés új szabályainak reformját írja elő. E vonatkozásban a Bizottság olyan javaslatot fog benyújtani, amely harmonizálja többek között a digitális tartalmak vásárlására vonatkozó uniós szabályokat és a megerősített fogyasztói jogokat. Ezenkívül olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek hozzájárulnak a határon átnyúló csomagküldés fejlesztéséhez, továbbá megszüntetik a területi alapú tartalomkorlátozást, az ún. geo-blocking jelenséget.⁴ A Stratégia szerint új szabályokat kell hozni a szerzői jogok területén is, csökkenteni kell a hozzáadott-értékkel (héta) összefüggő bürokráciát, felül kell vizsgálni az e-kereskedelmet esetlegesen korlátozó versenyügyi szabályokat.⁵

A 2. pillér, azaz a digitális hálózatok és szolgáltatások támogatásához szükséges körülmények és egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében a Bizottság javasolni fogja új távközlési szabályok megalkotását, az audiovizuális médiára vonatkozó szabályozás, valamint a digitális szolgáltatásokba vetett bizalom megerősítése céljából az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv felülvizsgálatát, és elemzéseket fog végezni az internetes platformok és az illegális online tartalmak tekintetében.⁶

A 3. pillér, az európai digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximalizálása érdekében a Bizottság elő fog terjeszteni egy szabad adatáramlási, valamint egy európai felhővel kapcsolatos kezdeményezést is. A kulcsfontosságú területeken (például e-egészségügy, e-fuvarozás) prioritásokat állapít meg a szabványosítás és átjárhatóság vonatkozásában, és támogatja a befogadó digitális európai társadalmat. A Bizottság 2016-2020-ra vonatkozó e-kormányzati cselekvési terve az adminisztráció és a bürokrácia csökkentéséhez járul majd hozzá.⁷

1.3. A szerződési jog egységesítése mint a Digitális Egységes Piac egyik megvalósulási feltétele

A Stratégia lényegi pontját képezi egy egységesített, koherens, a fogyasztók és a vállalkozások számára egyértelmű szerződési jog kidolgozása az Unión belül. Az ennek hiányából adódó problémákra a Bizottság kifejezetten rámutat: egy közlemény szerint míg az uniós fogyasztók 68%-a a saját tagállambeli kiskereskedőtől bátran vásárol, addig másik tagállamból csak a fogyasztók 38%-a. Az is sokatmondó adat,

³ Európai Digitális Egységes Piaci Stratégia <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/digital-single-market-strategy/> (2016. 08. 01.)

⁴ Egy lépéssel közelebb vagyunk a digitális egységes piachoz http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/public/story/20160523STO28475/20160523STO28475_hu.pdf (2016. 08. 01.)

⁵ Európai Digitális Egységes Piaci Stratégia.

⁶ Európai Bizottság – Sajtóközlemény, Brüsszel, 2015. május 6. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_hu.htm (2016. 08. 01.)

⁷ Uo.

hogy a kis- és középvállalkozások mindössze 7%-a értékesít más uniós tagállamban is.⁸ Egy egységesített szerződési jog hozzájárulhatna ahhoz, hogy a vállalkozások minél szélesebb piacon lehessenek jelen, és ebből következően pedig a szélesebb választék a fogyasztói elégedettség növekedését vonhatná maga után.⁹

A szerződési jog egységesítése szerepel a Bizottság 2015-ös munkaprogramjában. Ez az elképzelés azonban nem újkeletű, hiszen erre irányuló törekvések az elmúlt évtizedekben, az 1980-as évektől folyamatosan jelennek meg, számos jogi munka született, kutatócsoportok alakultak e témában.¹⁰ A Bizottság jelen irányelvjavaslatát a 2011-es CESL-t alapul véve, azt azonban számos tekintetben módosítva kívánja benyújtani a Stratégia keretében.¹¹

2. A Digitális Egységes Piaci Stratégia új elképzelése a szerződési jogról

A Digitális Egységes Piaci Stratégia keretén belül előirányzott szerződési jogi egységesítést egy új koncepció alapján képzelel el a Bizottság. Ezzel kapcsolatban két irányelvjavaslatot mutatott be: az egyik Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitálistartalom-szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, a másik pedig Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az áruk internetes és egyéb távértékesítésére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól címet viseli. Mindkét javaslat teljes harmonizációra törekszik.¹²

Véleményem szerint helyeselhető, hogy az Unió az említett irányelvjavaslatokkal külön hangsúlyt fektet az európai szerződési jog jövőjét érintő elektronikus jogügyletek kérdésére, ugyanis a szerződési jog digitális tartalmakat érintő aspektusai tekintetében alig találhatók harmonizált uniós szabályok.¹³ Ezentúl több tagállamban az elektronikus úton kötött szerződésekre vonatkozó speciális szabályok hiánya is indokolttá teszi az irányelvjavaslatok tárgyi hatályának meghatározását.¹⁴ Azonban nem egyértelmű, hogy ezt miért a

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - Európai digitális egységes piaci stratégia, Brüsszel, 2015. május 5. {SWD(2015) 100 final}, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0192> (2016. 08. 01.)

⁹ GELLÉN Klára: Az egységes digitális piaci stratégia törekvései az áruk távértékesítése és a digitális tartalomszolgáltatások körében, in: *Gazdaság és Jog*, 2017/4. 3.

¹⁰ Elsőként nem az Unió, hanem a jogtudomány kezdett foglalkozni a szerződési jog egységesítésével. Az első jelentős eredményt az ún. Lando-bizottság érte el, amely megalkotta az Európai Szerződési Jogi Alapelveket (továbbiakban: PECL). A PECL a szerződési jogot érintő általános szabályokat tartalmazott. Következő jelentős állomást jelentett a témát érintően a Pavia-csoport tevékenysége, amelynek a nevéhez fűződik a Pavia-tervezet. A tervezet az általános szabályokon túlmenően az egyes szerződéseket is bevonta szabályozási körébe. Az Acquis csoport által megalkotott Acquis Principles az előbbi tervezetekhez képest a nemzeti jogok összehasonlítása helyett a már meglévő uniós szerződési jogi anyagokra épít. Uniós ösztönzésre készült el 2008-ban a Draft Common Frame of Reference, azaz a Közös Referenciakeret Tervezete (továbbiakban: DCFR), amely lényegében a PECL-ön alapul, de a Bizottság által előirányzott szerződési jogharmonizáción túllépve a kötetmi jog egyéb területeire is összpontosít és célja, hogy iránymutatásként szolgáljon a későbbi jogharmonizációs törekvésekhez. A Bizottság végül a DCFR-t nem használta fel, hanem egy opcionális jogi eszköz létrehozását célozta meg. Ennek eredményeként 2011-ben bemutatották a Közös Európai Adásvételi Jogról szóló rendeletjavaslatot (továbbiakban: CESL), amely tartalmát tekintve jóval korlátozottabb a DCFR-hez képest ugyanis az csak az áruk adásvételére és digitális tartalom szolgáltatására terjed ki.

FUCHS, Angelic.: *European contract law: the way forward*, 2011.

¹¹ Uo.

¹² CLIVE Eric: The proposed new digital single market contract law Directives, In: *European Private Law News*, <http://www.epln.law.ed.ac.uk/2016/01/19/the-proposed-new-digital-single-market-contract-law-directives/> (2016.09.24.)

¹³ Példaként említhető a fogyasztók jogairól szóló 2011/83-as irányelv.

¹⁴ STAUDENMAYER, Dirk: *Digitale Verträge*, In: *Europäisches Privatrecht*, 4/2016, 804.

szertődesi jog hagyományos területeinek rovására teszi. Az új javaslatokhoz képest a CESL mind az elektronikus, mind a „hagyományos” szertődesi joggal kapcsolatban tartalmazott előírásokat¹⁵, és lényegében a korábbi jogegységesítést előirányzó munkák eredményeiből merített, fejlesztette tovább.

2.1. A szertődessszerűség jogi kategóriája

2.1.1. Mikor beszélhetünk szertődessszerűségről?

A Digitális Egységes Piaci Stratégia keretében bemutatott két irányelvjavaslat tartalmát tekintve lényegében a szertődessszerűség kérdéskörével foglalkozik. A fogalom az eddigi polgári jogi terminológiát tekintve meglehetősen új, azonban nem előzmény nélküli. Elsősorban az egyes európai magánjogi munkákban találkozhatunk a fogalommal¹⁶, azonban a nemzeti jogokban nem túl gyakori és hagyományokkal alig rendelkező jogi kategória. Ezt bizonyítja, hogy konkrét definíciót nem találunk sem a magyar Polgári Törvénykönyvben (továbbiakban: Ptk.), sem az irányadónak tekinthető német BürgerlichesGesetzbuchban, továbbá a francia Code Civilben sem.

Ezért nagyon fontos annak tisztázása, mit is értünk szertődessszerűség alatt, milyen feltételek megléte esetén beszélhetünk általában szertődessszerűségről? A kérdés megválaszolásához kiindulópontként az irányelvjavaslatok szertődessszerűség fogalmait érdemes megvizsgálni. A digitális tartalom szolgáltatására vonatkozó irányelvjavaslat (továbbiakban: digitális tartalom irányelvjavaslat) értelmében akkor beszélhetünk szertődessszerűségről, ha a digitális tartalom a szertődesben – többek között a szertődes szerves részét képező, szertődeskötést megelőző tájékoztatásban – előírt mennyiségű, minőségű, időtartamú és verziójú, valamint az abban előírt további feltételekkel rendelkezik. Alkalmas a fogyasztó által meghatározott bármely konkrét célra, amelyet a fogyasztó a szertődes megkötésekor a szertődes tudomására hozott, és amelyet a szertődes el fogadott, azt a szertődesben előírt utasításokkal és ügyfélszolgálati támogatással együtt szolgáltatják. Amennyiben a szertődes adott esetben nem írja elő egyértelműen és minden részletre kiterjedően a digitális tartalomra vonatkozó követelményeket, a digitális tartalomnak alkalmasnak kell lennie arra a célra, amelyre az ugyanolyan leírású digitális tartalom szokásosan használatos lenne.¹⁷

Az internetes és távértékesítésre vonatkozó irányelv is hasonlóan fogalmaz, de még kitér arra az esetre, hogy amennyiben az eladó mintát vagy modellt mutat be a fogyasztónak, úgy az áru olyan minőségű legyen, mint amilyen minőségű a mintaként vagy modellként bemutatott áru, és megfeleljen a minta vagy modell leírásának.¹⁸ A definíciók alapján megállapítható, hogy a szertődessszerűség jogintézménye a szertődesi jog számos komponenséből tevődik össze.

Meglátásom szerint a szertődessszerűség tehát egy átfogóbb fogalom, így ahhoz, hogy szertődessszerűségről beszélhessünk, a szertődeses jogviszony különböző időbeliségű jellemzőit kell elemezni. Magának a szertődessszerűségnek az alapvető háttérét a jóhiszeműség és tisztesség követelménye képezi, közelebbről pedig a szertődesi jogra jellemző általános együttműködési kötelezettség adja meg a keretét. A szertődes dinamikáját tekintve a szertődessszerűség meglétéhez vizsgálni kell először is a szertődeskötést megelőző

¹⁵ A CESL 5. cikke határozza meg, hogy mely szertődesstípusokra vonatkoznak a benne foglalt szabályok.

¹⁶ A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jóállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44-es irányelv 2. cikkében, a DCFR-ben megjelenik a tervezet adásvételéről szóló részének IV.A.-2:101 pontjában az eladó kötelezettségeinél, valamint ezen fejezet IV.A.-2:301 pontja határozza meg a szertődessszerűség fogalmát. A CESL-ben 99. és 100. cikk foglalkozik a szertődessszerűség követelményeivel.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitális tartalom-szolgáltatásra irányuló szertődesek egyes vonatkozásairól, Brüsszel, 2015.12.9. COM(2015) 634 final 2015/0287 (COD) Javaslat <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015PC0634&from=de> (2016.09.27.)

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az áruk internetes és egyéb távértékesítésére irányuló szertődesek egyes vonatkozásairól, Brüsszel, 2015.12.9. COM(2015) 635 final 2015/0288 (COD) Javaslat, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015PC0635&from=EN> (2016.09.27i).

tájékoztatás tartalmát, magának a szerződésnek a tartalmát, ezt követően pedig a teljesítés tekintetében a teljesítés helyére, idejére vonatkozó szabályokat és a szolgáltatás minőségét, amely a teljesítés módjához tartozik.¹⁹

3. A European Law Institute állásfoglalása az irányelvjavaslatok szerződésszerűség fogalmáról

Az irányelvjavaslatok véleményezése az egyes jogi szervezetek által már megkezdődött, például a European Law Institute már közzé is tette ezzel kapcsolatos álláspontját. Habár meglátásuk szerint mindkét irányelv tartalmaz olyan előremutató elemeket, amelyek a fogyasztóvédelem magasabb szintjének az eléréséhez, valamint a belső piac jobb működéséhez hozzájárulhatnak, azonban további módosításokat is előírnak.²⁰Ezen tervek több szempontból érintik az irányelvjavaslatok szerződésszerűséggel kapcsolatos rendelkezéseit is.

Felhívja a figyelmet arra a problémára, hogy a digitális tartalom irányelvjavaslat szerződésszerűség fogalma „gyengébb”, mint az internetes távértékesítés irányelvjavaslat kapcsolódó fogalma. Ez abból adódik, hogy a digitális tartalom irányelvjavaslat objektív szerződésszerűségi kritériumai csak abban az esetben alkalmazandók, amennyiben a szerződés adott esetben nem írja elő egyértelműen és minden részletre kiterjedően a digitális tartalomra vonatkozó követelményeket. Ezzel ellentétben az internetes távértékesítés irányelvjavaslatban minden esetben mind a szubjektív, mind az objektív kritériumoknak meg kell felelnie a szerződés tárgyának. Ezáltal az European Law Institute szerint a digitális tartalomszolgáltatás irányelvjavaslat ezen korlátozását meg kell szüntetni, azaz konkrétan a 6. cikk (2) bekezdését („amennyiben a szerződés adott esetben nem írja elő egyértelműen és minden részletre kiterjedően az (1) bekezdés szerinti digitális tartalomra vonatkozó követelményeket”) törölni kell.²¹

Ezen kívül javasolja, hogy a digitális tartalomszolgáltatás irányelvjavaslat szerződésszerűség tesztjét azzal fejlesszék tovább, hogy kifejezetten előírják, hogy a digitális tartalomnak összhangban kell állnia az összes szerződést megelőzően adott információval, valamint bármely, a szolgáltató vagy képviselője által tett nyilvános kijelentéssel.²²

4. A szerződésszerűség jogintézményének megítélése az Európai Unió Bírósága joggyakorlata szemszögéből

Mennyiben állja meg a helyét az a felvetés, hogy a szerződésszerűség hiánya megegyezik a hibás teljesítéssel? Ugyanis az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: Bíróság) elé került azon ügyeket tekintve, amelyekben a szerződésszerűséggel kapcsolatban problémák merültek fel, a jogvitát az eladó hibás teljesítése váltotta ki.

A C-497/13. számú ügyben (Froukje Faber kontra Autobedrijf Hazet Ochten BV) a szerződésszerűség hiányával kapcsolatos problémák merültek fel. Az ügy hátterét a felek által használt gépjárműre kötött adásvételi szerződés képezte. A teljesítést követően az említett gépjármű kigyulladt, a jogvitát tehát a

¹⁹ VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter (szerk.), Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, 2. kötet, WoltersKluwer Kiadó, Budapest, 2014. 1508.

²⁰ Statement of the European Law Institute on the European Commission's Proposed Directive on the supply of digital content to consumerscom (2015) 634 final, European Law Institute, Vienna, 2016. 1.

²¹ Uo. 18.

²² Uo. 4.

szerződés tárgyának a hibája váltotta ki. A C-65/09. számú Gebr. Weber GmbH kontra Jürgen Wittmer, valamint a C-87/09. számú Ingrid Putz kontra Medianess Electronics GmbH egyesített ügyek tényállásából is az derül ki, hogy az ügy háttérét szintén hibás teljesítésből fakadó jogvita képezte. Mindkét esetben adásvételi szerződést kötöttek a felek, és a jogvitát a szerződésnek nem megfelelő szerződési tárgy váltotta ki.

Az uniós ítélkezési gyakorlatot vizsgálva megállapítható, hogy a szerződésszerűség hiánya és a hibás teljesítés közé – a Bíróság elé került ügyek alapján – egyenlőségjel tehető. Ez arra enged következtetni, hogy a szerződésszerűséget a Bíróság egyedül a szerződés tárgyának minőségére vonatkoztatja, és a szerződésszerűség további aspektusai nem merülnek fel. Álláspontom szerint a hibás teljesítés a szerződésszerűség hiányának egy lehetséges esete lehet, azonban a két kategória nem ugyanaz. A szerződésnek való megfelelés hiánya túlterjeszkedik a hibás teljesítésen, azon kívül további körülményeket is magában foglal.

5. Szerződésszerűség a magyar jogban

5.1. A szerződésszerűség elemei a Ptk-ban

A magyar magánjogban – az európai szerződési jogi munkák többségével ellentétben – nem találunk konkrét jogszabályi definíciót a szerződésszerűségről mint jogi kategóriára. Bár a Ptk-ban elvétve felbukkan maga a kifejezés²³, de nincs pontosan körülírva, hogy milyen feltételek esetén beszélhetünk a szerződésszerűség fennállásáról. Ezért az alábbiakban a szerződésszerűség körébe vonható magyar polgári jogi szabályokat tekintem át.

5.1.1. A jóhiszeműség és tisztesség elve

A Ptk-ban alapelveként került szabályozásra a jóhiszeműség és tisztesség követelménye. A törvényi indoklás szerint e követelmény a jogalanyok közötti kölcsönös bizalom garanciája.²⁴

A Ptk. 1:4. §-ában megfogalmazott elvárható magatartás mércéje egy olyan további alapelv, amely irányadó lehet a szerződésszerűség vizsgálata szempontjából. Egy olyan generális meghatározásról van szó, amelynek a központi eleme az elvárható, megfelelő magatartás, ennek tanúsítása elengedhetetlen a szerződésszerűség fennállásához is.

5.1.2. Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség

Nem a Bevezető Rendelkezésekben, a jóhiszeműség és tisztesség követelménye mellett (habár annak részét képezi), hanem a Hatodik Könyv szerződésre vonatkozó szabályainál tartalmazza a Ptk. a felek kölcsönös együttműködési kötelezettségét.²⁵ Ennek az indoka, hogy e kötelezettség nem fogható fel általános követelményként minden polgári jogviszony tekintetében, hanem alapvetően a szerződési jogban bír relevanciával.²⁶ Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség szerint a felek kötelesek a szerződéskötési

²³ Például: 6:104. § (1) bek. b) pont; (2) bekezdés i), j) pontok, 6:137. §, 6:177. § (1) bek. b) pont.

²⁴ OSZTOVITS András (szerk.): A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft. Budapest, 2014, 87.

²⁵ Ptk. 6:62.§.

²⁶ OSZTOVITS András (szerk.), I.m. 87. p.

tárgyalások alatt, a szerződés megkötésénél, fennállása alatt és megszüntetése során együttműködni és tájékoztatni egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről. Az együttműködésen belül a Ptk. külön is kiemeli a tájékoztatási kötelezettséget.²⁷ Ez az alapelv magában foglalja, hogy a feleknek már a szerződés megkötése előtt fennáll az egymás irányában kifejtendő együttműködés és tájékoztatás kötelezettsége, amely a szerződés lényeges körülményeire vonatkozik. Tartalmát tekintve e kötelezettség igen szerteágazó magatartásokat foglalhat magában (példaként említhető az információszolgáltatás a szerződés tárgyának tulajdonságairól, minőségéről). Az előzetes tájékoztatás során közölt információ a szerződés további létszakaszában is releváns marad, ugyanis a teljesítés során a szerződésszerűség megállapításához ezen tájékoztatás tartalmának való megfelelést is vizsgálni kell. A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor nem menti fel a másik szerződő felet azon kötelezettsége alól, hogy maga is tájékozódjon a szerződéses jogviszonnyal kapcsolatosan.²⁸ Ugyanis a Ptk. szerint a fél nem hivatkozhat a tájékoztatási kötelezettség megsértésére olyan jogok, tények és adatok vonatkozásában, amelyeket ismert vagy közhiteles nyilvántartásból vagy más forrásból ismernie kellett.²⁹

Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség mint szerződési jogi alapelv valamennyi szerződés tekintetében követelmény. Vannak azonban olyan speciális szerződéses jogviszonyok, amelyek esetében az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség közös szabályán túl további feltételeknek is eleget kell tenniük a feleknek.

Ilyen követelményt állapít meg a törvény a vállalkozási szerződésnél, ugyanis a vállalkozónak külön figyelmeztetési kötelezettsége áll fenn, ha a megrendelő célszerűtlen, szakszerűtlen utasítást ad. Ezentúl – bár a Ptk. kifejezetten nem említi – az együttműködési és tájékoztatási kötelezettségből fakadóan a vállalkozót akkor is terheli figyelmeztetési kötelezettség, ha a megrendelő alkalmatlan anyagot ad.³⁰

További kötelezettség áll fenn az általános szabályokhoz képest a kivitelezési szerződéseknél is. A Ptk. értelmében a kivitelezőnek a megrendelő által átadott tervdokumentációt a szerződés megkötése előtt meg kell vizsgálnia, és a megrendelőt a terv felismerhető hibáira, hiányosságaira figyelmeztetni kell. Továbbá késedelem nélkül köteles tájékoztatni a kivitelező a megrendelőt akkor is, ha a terv valamely hibája vagy hiányossága a kivitelezés során válik felismerhetővé.³¹ Ezen többlet tájékoztatási kötelezettség jelentőségét emeli ki a GK 54. számú állásfoglalás II. pontja, ugyanis kimondja, hogy a műszaki tervnek megfelelően elkészített létesítmény hibájáért a kivitelező kártérítéssel tartozik, ha a megrendelőtől kapott tervek hibáját felismerhette, a megrendelőt azonban erre nem figyelmeztette.

A fuvarozási szerződésben mind a feladó, mind a fuvarozó részére számos többletkövetelményt állapít meg a Ptk. a tájékoztatási kötelezettséget illetően. A 6:259. § (1) bek. b) és c) pontjai írják elő a feladónak a küldemény kezelésére és továbbítására vonatkozó konkrét információk biztosításának kötelezettségét. A 6:263. § (1) bekezdése és a 6:265. § (1) bekezdése pedig a fuvarozó oldalán fennálló speciális tájékoztatási kötelezettségeket tartalmazza. Ugyanezeknek a kötelezettségeknek kell eleget tenni a szállítmányozási szerződéseknél is a 6:309. § értelmében.

A megbízási szerződésben – gondossági kötelem jellegéből adódóan – szintén fokozott szerepe van a tájékoztatási kötelezettségnek, így ha a megbízási teljesítéséhez közreműködő igénybe vétele vált

²⁷ A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013 546. p.

²⁸ WELLMANN György (szerk.): Polgári Jog V/VI. Kötelmi Jog Első és Második rész, 2. átdolgozott, bővített kiadás Az új Ptk. magyarázata, HVG Orac, Budapest, 2014, 121.

²⁹ Ptk. 6:62. § (2) bek.

³⁰ BARTAL Géza: Vállalkozási szerződés az új Ptk.-ban, In: Gazdaság és Jog, 2014/1. 10.; BH 1994. 250.

³¹ Ptk. 6:252. § (3) bek.

szükségessé, vagy ha a teljesítés során felmerült új körülmények ezt indokolják.³²

Kiemeli ezt a kötelezettséget a Ptk. a közvetítői szerződésnél is, lényeges eltérés a tájékoztatási kötelezettség általános szabályához képest nem található. A közvetítő tekintetében csak annyit ír elő, hogy ha a szerződésből fakadó kötelezettségét, azaz a közvetítést harmadik személy irányában végzi, erről köteles tájékoztatni a megbízót.³³ Tartós közvetítői szerződésnél a megbízó kötelezettségeként állapít meg részletesebb, a tájékoztatásra vonatkozó rendelkezéseket, azonban lényeges eltérés az általános tájékoztatási kötelezettség szabályához képest meglátásom szerint nincs.³⁴

Speciális tájékoztatási kötelezettség áll fenn bizalmi vagyongazdálkodási szerződésben a vagyongazdálkodó oldalán. A vagyongazdálkodónak kérelemre adandó tájékoztatásában ki kell térnie különösen a kezelt vagyon tényleges és várható gyarapodására, a kezelt vagyonba tartozó vagyoni elemekre, azok értékére és a kezelt vagyon terhére vállalt kötelezettségre.³⁵ A 6:327. § (1) bekezdése szerint ezen tájékoztatási kötelezettség a bizalmi vagyongazdálkodás megszűnését követően is fennmarad.

Új szerződési jogintézményként került be a Ptk-ba a forgalmazási szerződés is, amely szintén tartalmaz speciális szabályokat a tájékoztatási kötelezettséget érintően.³⁶ A 6:373. § (2) bekezdése értelmében a szállító köteles tájékoztatni a forgalmazót a termékre vonatkozó reklámokról, továbbá köteles díj ellenében a dolog forgalmazásához szükséges reklámokat a forgalmazónak átadni.³⁷

A feleket terhelő általános tájékoztatási kötelezettségi szabályon túl speciális tájékoztatási kötelezettségeket ír elő a Ptk. a kezességi szerződésben a jogosult vonatkozásában: egyrészt a kötelezett teljesítésének elmaradása, továbbá a biztosított kötelezettség teljesítési határidejének megváltozása, valamint minden olyan változás esetében, amely a kezes kötelezettel szembeni megtérítési igényét hátrányosan befolyásolhatja.³⁸ Fogyasztó által vállalt kezesség esetében is speciális tájékoztatási kötelezettséget állapít meg a Ptk., e kötelezettség a szerződés megkötése előtt áll fenn a jogosult oldalán.³⁹ Lényege, hogy a jogosult köteles a szerződés létrejötte előtt tájékoztatni a kezest a kezességvállalás tartalmáról, azaz a kezes jogairól, kötelezettségeiről, illetve a kötelezett anyagi helyzetéből fakadó, a hitelező előtt ismert különleges kockázatokról, amelynek a kezes ki lehet téve.⁴⁰

A biztosítási szerződések általános szabályainál is kifejezett utalás történik a szerződő fél tájékoztatási kötelezettségére, azonban tartalmilag specifikumokat nem határoz meg.⁴¹ Külön tájékoztatási kötelezettség áll fenn bizományi szerződés esetében, ha a bizományos a kikötött feltételektől lényegesen eltér.⁴²

³² http://projektjeink.birosag.hu/sites/default/files/allomanyok/ptk_e_learning/ptk9/lecke8_lap5.html
(2016.11.16.)

³³ Ptk. 6:290. §

³⁴ Ptk. 6:295. § (1) bek.

³⁵ Ptk. 6:320. §

³⁶ VEREBICS János: Egyes szerződések az új Ptk.-ban – II. Rész, In: Új Ptk.

<http://ptk2013.hu/szaccikk/verebics-janos-egy-es-szerzodesek-az-uj-ptk-ban-ii-resz/3170>, (2016.11.17.)

³⁷ Ptk. 6:373. § (2) bek.

³⁸ VÉKÁS Lajos (szerk.) A Polgári törvénykönyv magyarázatokkal, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2013. 885.

³⁹ Uo. 892.

⁴⁰ Uo. 892.

⁴¹ Ptk. 6:450 §

⁴² OSZTOVITS András (szerk.), i.m. 723.

A Kúria a 6/2013-as jogegységi határozatában a devizalapú kölcsönszerződések tekintetében tett megállapításokat a tájékoztatási kötelezettség kereteit illetően. A pénzügyi intézményeknek külön jogszabályban meghatározott tájékoztatási kötelezettségnek kell eleget tenniük a szerződéses jogviszonyban, amelynek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, valamint arra, hogy annak milyen hatása lehet a törlesztőrészletekre. Azonban a tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki az árfolyamváltozás mértékére.⁴³

5.1.3. A szolgáltatás minősége

Az európai szerződési jogban formálódó szerződésszerűség fogalmához a magyar szabályozásban a Ptk. 6:123. §-ában szabályozott szolgáltatás minősége állhat a legközelebb. Ennek értelmében a szolgáltatásnak a teljesítés időpontjában alkalmasnak kell lennie a rendeltetése szerinti célra.⁴⁴ Ezt erősítette meg a Kúria a vállalkozási szerződés hibás teljesítése miatt indult perben hozott Pfv.V.21.061/2014/9.számú döntésében. Alkalmasnak kell lennie továbbá a jogosult által meghatározott célra, ha azt a jogosult a szerződéskötés előtt a kötelezett tudomására hozta. Alkalmasnak kell lennie azokra a célokra, amelyekre más, azonos rendeltetésű szolgáltatásokat rendszerint használnak. Rendelkeznie kell azzal a minőséggel, és nyújtania kell azt a teljesítményt is, amely azonos rendeltetésű szolgáltatásoknál szokásos, és amelyet a jogosult elvárhat, figyelembe véve a kötelezettnek vagy – ha nem a kötelezett állítja elő a szolgáltatás tárgyát – a szolgáltatás előállítójának és ezek képviselőjének a szolgáltatás konkrét tulajdonságaira vonatkozó nyilvános kijelentését⁴⁵ Rendelkeznie kell a kötelezett által adott leírásban szereplő vagy az általa a jogosultnak mintaként bemutatott szolgáltatásra jellemző tulajdonságokkal, és meg kell felelnie a jogszabályban meghatározott minőségkövetelményeknek.⁴⁶ Az e szakaszban foglalt rendelkezések lényegében összhangban vannak az 1999/44/EK irányelv szerződésszerűséggel kapcsolatos szabályaival.⁴⁷

A Ptk. rögzíti, hogy a szolgáltatásnak mind a szerződésben kikötött, mind a jogszabályi követelményeknek eleget kell tenni, hogy a szerződésszerű teljesítés megállapítható legyen.⁴⁸ Kiindulópont, hogy a szolgáltatás minőségéhez kapcsolódó előírásokat általános érvennyel, és nem csupán a dologszolgáltatásokra vonatkozóan határozza meg.⁴⁹ Fontos azonban megjegyezni, hogy amennyiben a jogosult a szerződéskötéskor a szerződés tárgyának fogyatékoságát ismerte, vagy azt a szolgáltatás jellege, természete miatt ismerhette volna vagy azt a szerződéskötés körülményei alapján számításba kellett vennie úgy a nem szerződésszerű teljesítés nem állapítható meg.⁵⁰

A régi Ptk-hoz képest szűkebb a hatályos jogszabály szabályozási köre, ugyanis csak a szolgáltatás minőségére tér ki, valamint itt nincs utalás a szerződés tartalmának megfelelő, a megszabott helyen és időben, a megállapított mennyiség és választék szerinti teljesítésre. Ezentúl a szabályozás abban is eltér a régi Ptk. szabályaitól, hogy nem írja elő a dolog azonosításra alkalmas jelzéssel való ellátását és gazdálkodó szervezeteknél a dolog minőségének tanúsítását.⁵¹ A szolgáltatás minőségének kritériumai megjelennek az egyes szerződések szabályozásánál is, konkrétan az adott jogintézmény specifikumaira figyelemmel.

⁴³ 6/2013. PJE

⁴⁴ K-H-PJ-2015-335; K-H-PJ-2016-284.

⁴⁵ BH 2013. 65.

⁴⁶ Ptk. 6:123. §.

⁴⁷ VÉKÁS Lajos (szerk.) i.m. 593.

⁴⁸ OSZTOVITS András (szerk.), i.m. 315.

⁴⁹ Uo.

⁵⁰ 1/2012. (VI. 21.) PK vélemény 2.)

⁵¹ Magyar Igazságügyi Akadémia, PTK Hatodik könyv: Kötelmi jog - A kötelek közös szabályai / IX. Cím: A szerződés teljesítése
http://projekcjeink.birosag.hu/sites/default/files/allomanyok/ptk_e_learning/ptk8/lecke9_lap1.html (2016.10. 03.)

Az adott mintának való megfelelés követelményét már tartalmazza a 6:123. § (1) bekezdés d) pontja, amihez az adásvétel különös nemeként meghatározott minta szerinti vétel kapcsolható. A felek itt a szerződés tárgyának minőségét határozzák meg úgy, hogy az speciális szabályozást igényel. A minta lényegét az adja, hogy annak alapján lehet megállapítani, hogy a szolgáltatás megfelel-e a mintában meglévő tulajdonságoknak, vagyis mércéül szolgál a szerződésszerű teljesítéshez.⁵² A mintával való azonosság szükségességét hangsúlyozza a Kúria is. Az elé kerülő ügyben a felperes és az alperes vállalkozási szerződést kötöttek, amelyben a felperes egy áruház átalakítása keretében az áruház padlóburkolatának kialakítását vállalta. A munkavégzéshez szükséges anyagok megrendelése úgy történt, hogy az alperes képviselője több bemutatott padlóburkolat mintája közül választott. A választott anyagból az alperes nem tudott a mintának megfelelő padlóburkolatot elkészíteni. A Kúriamegállapította, hogy a minta a szerződés tárgyának tulajdonságainak, minőségének a megjelenítésére és ellenőrzésére is hivatott. A felek a szerződésben azt kötik ki, hogy a szerződés tárgyát képező dolog a mintával való megfelelést tanúsítsa. Tehát fajtaazonosság esetén is fennállhat a mintával való azonosság hiánya, amely a hibás teljesítés jogkövetkezményeit vonja maga után.⁵³

A szerződésszerű teljesítés vonatkozásában speciális rendelkezést fogalmaz meg a Ptk. a határidős vételnél, beiktat egy ún. mennyiségi toleranciát, amelynek a lényege, hogy az eladó akkor is szerződésszerűen teljesít, ha a teljesítéskor szerződésben meghatározott mennyiségtől eltér, de ez a tolerancia keretein belül marad.⁵⁴ Ez a szabály érvényesül a 6:232. §-ban szabályozott saját termelésű mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés esetében is.

A szerződésszerűség meglétének vizsgálatánál figyelembe veendő a vállalkozási szerződés körében szabályozott többletmunka és pótmunka kategóriák. A 6:244. § (1) bekezdése szerint a vállalkozónak a vállalkozási szerződés tartalmát képező, de a vállalkozói díj meghatározásánál figyelembe nem vett munkát, valamint az olyan munkát is el kell végeznie, amely nélkül a mű rendeltetésszerű használatra alkalmas megvalósítása nem lehetséges. Ebből következik tehát, hogy a szerződésszerű teljesítéshez a többletmunka elvégzése is hozzátartozik.⁵⁵ A pótmunka az eredeti szerződés tartalmát nem képező munka, amely utólag kerül megrendelésre.⁵⁶ A szerződésszerű teljesítéshez ennek a munkának az elvégzésére akkor köteles a vállalkozó, ha annak elvégzése nem teszi aránytalanul terhesebbé a feladatát.⁵⁷ A pótmunka elvégzéséért a vállalkozót további díj illeti meg.⁵⁸ További kapcsolódó elemeket tartalmaz a Ptk. 6:247. §. (1) bekezdése, amely a szolgáltatás minőségét érinti, eszerint a feleknek az átadás-átvétel keretében el kell végezniük azokat a vizsgálatokat, amelyek a megfelelő minőség megállapításához szükségesek.⁵⁹

A tervezési szerződésnél a Ptk. 6:251. § (2) és (4) bekezdései tartalmazzák a szolgáltatás minőségéhez köthető követelményeket a szerződés tárgyának sajátosságaira vonatkoztatva, míg a kutatási szerződésnél a 6:253. § (6) bekezdése a szerződésszerű teljesítés egy speciális esetére utal. A szerződés sajátosságaira tekintettel a felek megállapodhatnak abban, hogy a megrendelő akkor is fizet díjat, ha a kutatás nem járt eredménnyel, vagyis a kutató eredmény felmutatása nélkül is szerződésszerűen teljesít.⁶⁰

A pénzügyi lízingszerződés irányadó rendelkezései között is találhatóak a szerződésszerűséghez kapcsolódó szabályok. A 6:411. § (1) bekezdése írja elő a lízingbeadó vonatkozásában, hogy jogi hibától mentesen adja át a lízingtárgyat, a (2) bekezdés pedig a nem megfelelő szerződési tárgyval kapcsolatos szabályokat részletezi.

⁵² VÉKÁS Lajos (szerk.) i.m. 696.

⁵³ BH 2014. 78.

⁵⁴ OSZTOVITS András (szerk.), i.m. 559.

⁵⁵ EBH 2000. 201.

⁵⁶ OSZTOVITS András (szerk.), i.m. 608.

⁵⁷ Ptk. 6:244 § (2) bek.

⁵⁸ BDT2011. 2490.

⁵⁹ OSZTOVITS András (szerk.), i.m. 615.

⁶⁰ Ptk. 6:253. § (6) bek.

A bérleti szerződés vonatkozásában szerződésszerűséggel kapcsolatos rendelkezések találhatóak a Ptk. 6:332. §-ban a bérbeadó⁶¹, míg a 6:333. §-ban a bérlő oldalán.

5.1.4. A teljesítés ideje és helye

A teljesítés idejére, helyére vonatkozó előírásokat több helyen szabályozza a kódex. Az általános rendelkezéseket A kötelelem teljesítése cím alatt találjuk, ami szerint a teljesítés idejét meg lehet határozni határnap vagy határidő tűzésével. Határnap tűzése esetén a szolgáltatást ezen a napon kell teljesíteni, míg határidő megjelölése esetén a szolgáltatás a meghatározott időtartamon belül bármikor teljesíthető, kivéve ha az eset körülményeiből az következik, hogy a jogosult választhatja meg a teljesítés időpontját.⁶² Ha a szolgáltatás rendeltetéséből a teljesítési idő megállapítható, a szolgáltatást ebben az időpontban kell teljesíteni.⁶³ Ha a teljesítés idejét a fentiek alapján nem lehet megállapítani, a kötelezett a teljesítés előkészítéséhez szükséges idő elteltével köteles teljesíteni.⁶⁴ A Ptk. rendelkezik a teljesítés idejéről határnap és határidő tűzése esetén.

Külön rendelkezéseket tartalmaz a Ptk. a fogyasztói adásvétel esetén, ugyanis a 6:220. § (1) bekezdése szerint a vállalkozásnak főszabály szerint késedelem nélkül, de legkésőbb harminc napon belül teljesítenie kell.

Az általános szabályokon túl plusz előírásokat tartalmaz a Ptk. a teljesítés idejére a kárbiztosítási szerződésnél, is tekintettel a biztosító teljesítésének előfeltételére.⁶⁵ A teljesítés idejét érintő jogintézmény az ún. várakozási idő az életbiztosítási és az egészségbiztosítási szerződéseknél. A várakozási idő lényege, hogy a felek megállapodhatnak abban, hogy a biztosító kockázatviselésének kezdete nem a szerződés létrejöttével kezdődik, vagyis ezen a várakozási időintervallumon belül a biztosító akkor sem kezdi meg a teljesítést, ha a biztosítási esemény bekövetkezik.⁶⁶ A várakozási idő életbiztosítási szerződésnél legfeljebb 6 hónap,⁶⁷ egészségbiztosítási szerződésnél pedig 3 év lehet.⁶⁸

A teljesítési hely meghatározása szempontjából releváns időpontként a Ptk. a kötelelem keletkezésének időpontját jelöli meg. A szolgáltatás teljesítésének helyeként főszabályként – függetlenül attól, hogy gazdálkodó szervezetről van-e szó – a kötelezett telephelyét, annak hiánya esetében székhelyét, természetes személy esetében lakóhelyét, annak hiánya esetére szokásos tartózkodási helyét határozza meg.⁶⁹ Ha a kötelezettnek több telephelye van, a teljesítés helyének azt a telephelyet kell tekinteni, amely a kötelemmel a legszorosabb kapcsolatban áll.⁷⁰

5.2. A jóteljesítési garancia mint a szerződésszerűség lehetséges biztosítéka

A jóteljesítési garancia jogszabályi definíciójával nem találkozhatunk, ugyanis a jogintézmény elnevezését a

⁶¹ K-H-PJ-2016-254.

⁶² Ptk. 6:35. § (1) bek.

⁶³ Ptk. 6:35. § (2) bek.

⁶⁴ Ptk. 6:35. § (3) bek.

⁶⁵ Ptk. 6:462. §

⁶⁶ OSZTOVITS András (szerk.), i.m.

⁶⁷ Ptk. 6:480. §

⁶⁸ Ptk. 6:489. § (1) bek.

⁶⁹ Ptk. 6:37. § (1) bek.

⁷⁰ Ptk. 6:37. § (2) bek.

gyakorlat alakította ki.⁷¹ Funkciója annak biztosítása, hogy a vállalkozó a szerződés teljesítésével kapcsolatos kötelezettségeinek megfelelően járjon el, ugyanis hibás teljesítés esetén, ha a vállalkozó a felmerült hibát nem javítja ki, a megrendelő a nála lévő összegből a javítási költséget igénybe veheti,⁷² azaz a jóteljesítési garancia a hibás teljesítéshez kapcsolódó biztosíték a vállalkozói szerződésekben. A vállalkozónak a teljesítés során kötelezettsége, hogy a művet szerződésszerűen elkészítse és átadja. Tehát ha a felek jóteljesítési garancia kikötésében állapodnak meg, úgy ez a vállalkozó részéről a hibátlan, szerződésszerű teljesítés kötelezettségének a biztosítását jelenti. A jogintézmény lényege, hogy a megrendelő a vállalkozói díj egy részét rendelkezése alatt tartja a teljesítést követően a szerződésben meghatározott ideig.⁷³ Ebből következik, hogy a jóteljesítési garancia a teljesítés megtörténte után, az azt követő időszakra biztosítja a szerződésszerűség meglétét.

Összegzés

Habár máig nem valósult meg az uniós szinten egységes szerződési jog, ezen elképzelésről az Európai Unió továbbra sem mondott le (ld. Digitális Egységes Piaci Stratégia). Kérdéses, hogy milyen következményekkel járna, ha a jövőben elfogadásra kerülne a Stratégia keretében bemutatott két javaslat. Látható, hogy ahhoz, hogy a vállalkozások megfeleljenek a szerződésszerűség követelményének, számtalan előírásnak kell eleget tenniük. Erre további jó példaként szolgálnak – a szerződéskötést megelőző tájékoztatás, mint a szerződésszerűség egy komponense tekintetében – a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló 45/2014. (II. 26.) számú kormányrendelet egyes rendelkezései, amelyek a DSM irányelvjavaslatokhoz hasonlóan a távollévők között kötött szerződéseket is érintik. A kormányrendelet kimerítő felsorolást tartalmaz arról, hogy a vállalkozásoknak milyen pontokra kell kitérniük a szerződéskötést megelőző tájékoztatásban.⁷⁴

Felmerülhet a vállalkozásokban, hogy mégis milyen módon lehetséges ilyen részletes előírásoknak megfelelni. Célszerű és kézenfekvő megoldásként szolgálhat az általános szerződési feltételek megalkotása, amelyek lehetővé teszik a vállalkozások számára, hogy előzetesen valamennyi tájékoztatási kötelezettségnek eleget tevő szerződéseket alakítsanak ki, amelyeket majd bármely szerződéses jogviszonyban alkalmazhatnak. Ezt a folyamatot erősítheti, hogy a fogyasztói jogokkal kapcsolatos irányelveket már úgy bocsátják ki, hogy mintatájékoztatót tartalmaznak, és ennek következtében az implementált tagállami jogszabályokban is mintával dolgoznak, ahogy az említett kormányrendeletben is látható. Az általános szerződési feltételek több szempontból is előnyösek lehetnek a vállalkozások számára: azontúl, hogy megfelelő „igazolásként” szolgálhatnak a vállalkozásoknak, hogy eleget tettek tájékoztatási kötelezettségeiknek (például a fogyasztó nem hivatkozhat arra, hogy a szerződés tárgya nem felel meg az általa elvárt konkrét célnak, ha az általános szerződési feltételekben van erre vonatkozó rész), még időmegtakarítás szempontjából is előnyként értékelhető. Elképzelhető tehát, hogy ezek a körülmények az általános szerződési feltételek még szélesebb körű alkalmazása irányába terelnek majd egyre több vállalkozást. Habár nem szabad megfeledkezni arról a vállalkozás szempontjából kevésbé előnyös szabályról, amely szerint általános szerződési feltételek alkalmazása esetén a bizonyítási teher megfordul, vagyis a vállalkozást terheli annak a bizonyítása, hogy a felek a szerződési feltételeket egyedileg megtárgyalták.⁷⁵

⁷¹ BARTA Judit, A „jóteljesítési” garancia elhatárolása és egyes gyakorlati kérdései a kivitelezési szerződések körében, Multi Science - XXX. micro CAD International Multidisciplinary Scientific Conference University of Miskolc, Hungary, 21-22 April 2016, http://www.uni-miskolc.hu/~microcad/publikaciok/2016/E_feliratozva/E_19_Barta%20Judit.pdf (2016.10.12.)

⁷² BH 2015. 229.

⁷³ LB-H-GJ-2011-105. bírósági határozat.

⁷⁴ 45/2014. (II.26.) Korm.r. 11. § (1) bek. a)-w) pont.

⁷⁵ Ptk. 6:77. § (2).

Végső gondolatként fontosnak tartom annak a kérdésnek az eldöntését, hogy vajon indokolt lenne-e a szerződésszerűség fogalmának beépítése a magyar polgári jogi terminológiába. E felvetés megválaszolásához először is szükséges, hogy a tanulmányban a szerződésszerűség tekintetében elvégzett vizsgálódások alapján kísérletet tegyek a szerződésszerűség fogalmi kereteinek megállapítására. Egy esetlegesen megalkotásra kerülő szerződésszerűség definíciónak meglátásom szerint tartalmaznia kell előírásokat a szerződés tárgyának minőségi, mennyiségi kritériumait illetően, valamint utalnia kell a teljesítés aspektusaira (hely, idő), továbbá arra, hogy ezen elemek vizsgálatánál irányadónak kell tekinteni a feleknek az együttműködési és tájékoztatási kötelezettségből fakadóan tett kijelentéseit, rendelkezéseit.

A szerződésszerűség magyar jogba történő integrálása kapcsán lényeges szempont, hogy a magyar jogalkotó számíthat-e arra, hogy a szerződésszerűség fogalmát a jövőben be kell építenie a hazai jogi terminológiába. Álláspontom szerint erre jelentős esély van, ugyanis – annak ellenére, hogy a korábbi európai szerződési jogegységesítési kísérletek nem valósultak – meg, ha a Digitális Egységes Piaci Stratégia keretében bemutatott irányelvjavaslatokat végül irányelvként elfogadják, azok átültetése a tagállamok számára kötelező lesz. E feltételezett átültetési kötelezettség esetén meg kell határozni, hogy a szerződésszerűség fogalmát mely jogszabályban lenne célszerű elhelyezni. Meglátásom szerint, a jogalkotó az implementációnak – a jogterület jelentőségét hangsúlyozva – külön törvény megalkotásával tehetne eleget, amelynek hatálya megegyezne az irányelvjavaslatokéval, és itt kaphatna helyet a szerződésszerűség, amely a törvényben meghatározott szerződéstípusokra vonatkozna.

Egy általános szerződésszerűség definíciónak a Ptk-ba történő beépítését nem tartanám jó megoldásnak, ugyanis valamennyi szerződés specifikumaira kiterjedő, azokat lefedő szerződésszerűség fogalmának megalkotása nehezen megvalósítható. Ezért célszerűbb (habár nem feltétlen átláthatóbb) a Ptk.-nak azon megoldása, hogy a szerződésszerűség szabályai mozaikként, külön-külön az egyes szerződések részletszabályaiban helyezkednek el.

A Ptk-ba történő jövőbeni integrálás lehetőségét azután lehetne mérlegelni, ha az irányelveket átültető törvény hatálybalépését követően kialakult gyakorlat pozitív képet mutat a szerződésszerűség alkalmazása tekintetében és emiatt érdemes lenne kiterjeszteni a többi szerződéstípus vonatkozásában is. Ebben az esetben a szerződésszerűség jogintézményének a Ptk. Hatodik könyvének a szerződés általános szabályainál - azon belül, mivel a szerződésszerűség a szerződés teljes dinamikáját átfogja a szerződés Ptk 6.58§-a szerinti fogalmát követő szakaszban vagy a szerződés megkötése és értelmezése fejezet elején - való elhelyezését tartanám megfelelőnek, ezzel kellőképpen hangsúlyozva e jogi kategória jelentőségét valamennyi szerződés vonatkozásában.

Contract law effects of the Digital Single Market Strategy on the Hungarian civil law - Summary

The necessity of framing contract law fulfilling the expectations of the digital era is among the main purposes of the Digital Single Market Strategy, that has been introduced by the European Committee in 2015. Within the Strategy two directive proposals have been presented: the directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and the directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. These include the concept of conformity with the contract, the meaning of which raises several questions to be answered regarding the Hungarian legal system.

My treatise focuses on the investigation of the criteria of conformity with the contract with special regard to the definition of the directive proposals. In the first place I outline the elements of conformity with the contract, then I attempt to create a comprehensive definition of it. Thereafter I analyse the rules of the Hungarian Civil Code that are connected to the category of the conformity. Furthermore, I investigate the necessity of the integration of the conformity with the contract into the the Hungarian civil law. Finally, I present a future legislative concept that could be regarded as a possible way of adaptation of this legal category.